

Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus
info@kaitseinvesteeringud.ee

Meie 04.04.2025 nr 12.2-1/1698-2

Soovitus riigihanke tehnilise kirjelduse koostamiseks

Rahandusministeeriumile on edastatud kirjavahetus seoses Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse korraldatud riigihankega „Raadi linnaku Kaitseväe hoonete projekteerimine ja ehitus“ (viitenumber 266772; edaspidi riigihange).

Pöördumises on väljendatud rahulolematust riigihankes koostatud tehnilise kirjeldusega ning leitud, et riigihanke tehnilise kirjelduse koostamisel on Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (edaspidi ka hankija) eksinud riigihangete seaduses (edaspidi RHS) ette nähtud tehnilise kirjelduse koostamise nõuete vastu.

Arvestades, et riigihanke menetlus on riigihangete registris avaldatud andmete kohaselt lõppenud hankelepingu sõlmimisega, ei ole Rahandusministeeriumil võimalik alustada järelevalvemenetlust. Kuna riigihanke alusdokumendid väljastati riigihankes ainult eelnevalt registreeritud ettevõtjatele, siis ei ole Rahandusministeerium tutvunud kirjavahetuses viidatud dokumentidega ega võtnud seisukohta, kas antud juhul RHS-is ette nähtud tehnilise kirjelduse koostamise nõudeid on hankija eiranud või mitte.

Sellele vaatamata soovime RHS § 210 lg-tes 1-2 lähtudes seoses tehnilise kirjelduse koostamise nõuetega juhtida Teie tähelepanu Euroopa Kohtu asjakohasele praktikale.

Näiteks on Euroopa Kohtu 25.10.2018. a otsuses kohtuasjas C-413/17: *Roche Lietuva* kohus märkinud, et erandjuhul, kui lepingu reguleerimiseset ei ole direktiivi 2014/24/EL artikli 42 lõike 3¹ kohaselt võimalik piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada, lubatakse viidata

¹ Ilma et see piiraks kohustuslike siseriiklike tehniliste eeskirjade kohaldamist, kuivõrd need on liidu õigusega kooskõlas, sõnastatakse tehniline kirjeldus ühel järgmisel viisil:

- a) kirjeldades kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, sh keskkonnanäitajaid, tingimusel et parameetrid on piisavalt täpsed, et pakkujad saaksid kindlaks teha hankelepingu eseme ning et avaliku sektori hankijad saaksid lepingu sõlmida;
- b) viidates tehnilisele kirjeldusele ja tähtsuse järjekorras Euroopa standardeid ülevõtivatele riiklikele standarditele, Euroopa tehnilisele hinnangule, ühistele tehnilistele kirjeldustele, rahvusvahelistele standarditele, muudele Euroopa standardimisorganite kehtestatud tehnilistele etalonsüsteemidele või nendest mõne puudumisel riiklikele standarditele, riiklikele tehnilistele tunnustustele või riiklikele tehnilistele kirjeldustele ehitustööde projekteerimise, arvutuste ja tööde teostamise ning asjade kasutamise kohta; sellisele viitele lisatakse märged „või samaväärne“;

kindlale margile või päritolule või eri protsessile, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, või kaubamärgile või patendile, kui see on põhjendatud lepingu esemega ning kui direktiivis 2014/24/EL selleks ette nähtud tingimused on täidetud, eelkõige kui sellisele viitele on riigihanke alusdokumentides lisatud märke „või samaväärne“. Samas tuleb nimetatud sätte erandlikku laadi arvestades neid tingimusi, millistel hankija võib sellist võimalust kasutada, tõlgendada kitsalt. Asjade riigihankeid käsitleva kohtupraktika kohaselt ei või see, kui väljendit „või samaväärne“ pole hankemenetluse alusdokumentides kindlaksmääratud toote järele lisatud, mitte üksnes heidutada pakkumuse esitamisest loobuma ettevõtjaid, kelle käsutuses on sellele tootele analoogsed süsteemid, vaid ka takistada impordivoogu liikmesriikide vahelises kaubanduses, reserveerides lepingu ainult neile tarnijatele, kes märgivad, et nad kasutavad konkreetselt nimetatud toodet.

16.01.2025. a Euroopa Kohtu otsuses kohtuasjas C-424/23: *DYKA Plastics* on kohus selgitanud tehnilise kirjelduse koostamist reguleerivad direktiivi 2014/24/EL sätted (nentides, et ka direktiivi 2014/25/EL sätted on sisuliselt samad). Kuna ka kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihangete direktiivi 2009/81/EÜ tehnilise kirjelduse koostamise nõuded on sisuliselt samasugused, siis saab allpool välja toodud kohtu seisukohtadega arvestada ka kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihangete korraldamisel ning RHS-i vastavate sätete tõlgendamisel.

Kõigepealt selgitas Euroopa Kohus, et riigihangete direktiivis osutatud tehnilise kirjelduse sõnastamise loetelu on ammendav ja seega peab avaliku sektori hankija sõnastama hankelepingu eseme tehnilise kirjelduse ühel direktiivis nimetatud viisil, välja arvatud vastavates sätetes kindlaks määratud erandite korral. Seejärel nentis ta, et kõige paremini aitab konkurentsile avatuse eesmärki saavutada **funktsionaalsete nõuete või kasutusomaduste kirjeldamisest lähtuv tehnilise kirjelduse sõnastamine, mida tuleks kasutada võimalikult ulatuslikult.**

Üldjuhul ei tohi tehnilises kirjelduses nimetada kindlat marki ega allikat või eri protsessi ega kaubamärki, patenti, liiki, kindlat päritolu ega kindlat tootmisviisi, kuid erandkorras on see lubatud siis, kui lepingu reguleerimisest ei ole võimalik kirjeldada kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete abil, või viidates teatud tehnilistele kirjeldustele või standarditele või nende kahe viitamisviisi kombineerimise teel. Sel juhul tuleb lisada **viitele märke „või samaväärne“**. Veel on võimalik kindlale margile jms viidata siis, **kui see on hankelepingu eseme seisukohast põhjendatud**. Sel juhul ei ole vaja lisada märget „või samaväärne“. Euroopa Kohus selgitas, et seda, kas see on hankelepingu eseme seisukohast põhjendatud, tuleb tõlgendada kitsalt, mistõttu hõlmab see üksnes olukordi, kus selline nõue **tuleneb vältimatult hankelepingu esemest**. Selline on olukord Euroopa Kohtu sõnul eelkõige siis, kui see nõue lähtub avaliku sektori hankija poolt taotletavast **esteetilisest lahendusest või vajadusest sobitada ehitise oma keskkonda või kui kasutusomaduste või funktsionaalse nõude seisukohast on kindlast materjalist valmistatud toote kasutamine vältimatu**. Nimelt ei ole sellistes olukordades võimalik kasutada ühtegi alternatiivi, mis põhineks teistsugusel lahendusel.

c) kirjeldades punktis a osutatud kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid, viidates punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele kui kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele vastavuse tagamise vahendile, või

d) viidates teatavate näitajate puhul punktis b osutatud tehnilisele kirjeldusele ja muude näitajate puhul punktis a osutatud kasutusomadustele või funktsionaalsetele nõuetele.

Kõnealuse olukorra kohta ütles Euroopa Kohus, et materjali, millest toode koosneb, ei saa kvalifitseerida „kasutusomaduseks“ või „funktsionaalseks nõudeks“, vaid seda tuleks käsitada viitena „liigile“ või „teatavale tootmisviisile“, mis võiks teatavaid ettevõtjaid või tooteid soosida või need välistada. Kuna hankija ei ole lisanud märget „või samaväärne“, siis peab materjali kasutamise nõue tulenema vältimatult hankelingu esemest. **Seega peab hankija tehnilises kirjelduses hoiduma nõudmast teatava materjali kasutamist**, kas vältides hankedokumentides niisuguse materjali mainimist või viidates ühele või mitmele materjalile, lisades sinna märke „või samaväärne“.²

Eelnevast tulenevalt on ainult erandlikel juhtudel lubatud tehnilise kirjelduse koostamisel nimetada kindlat marki, päritolu, materjal vms, seda ainult juhul kui hanke eset ei ole võimalik kasutusomaduste, funktsionaalsete nõuete või viidates teatud tehnilistele kirjeldustele või standarditele või nende kahe viitamiseviisi kombineerimise teel piisavalt täpselt ja arusaadavalt kirjeldada. Üksnes sellisel juhul on lubatud viidata kindlale margile või päritolule või eri protsessile, mis iseloomustab konkreetse ettevõtja tooteid või teenuseid, või kaubamärgile või patendile, kui see on põhjendatud lepingu esemega ning kui sellisele viitele on riigihanke alusdokumentides lisatud märke „või samaväärne“. Hankija peab tehnilises kirjelduses hoiduma ka nõudmast teatava materjali kasutamist, kas vältides hankedokumentides niisuguse materjali mainimist või viidates ühele või mitmele materjalile, lisades sinna märke „või samaväärne“

Palume eeltoodud seisukohtadega arvestada edaspidi riigihangete tehniliste kirjelduste koostamisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht

Estella Põllu 5885 1336
Estella.Pollu@fin.ee

² Väljavõte Välisministeeriumi koostatud Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõttest. Jaanuar 2025. Kättesaadav: <https://vm.ee/sites/default/files/documents/2025-02/Euroopa%20Liidu%20kohtuasjade%20kokkuv%C3%B5te%20jaanuar%202025.pdf>